

μυθιστόρημα

Ο Αδόλφος Χίτλερ γονατιστός σε μέγεθος μικρού παιδιού όπως απεικονίζεται στο κέρινο γλυπτό «Αυτόν» του ανατρεπτικού Μαουρίσιο Κατελάν, το οποίο μάλιστα δημοπρατήθηκε πριν από λίγες μέρες από τον οίκο Christie's της Νέας Υόρκης στην τιμή των 17,2 εκατ. δολαρίων. «Ο Χίτλερ είναι παντού, στοιχειώνει το φάσμα της Ιστορίας» έχει πει ο Ιταλός εικαστικός

Το θεωρούμενο «χαμένο» ημερολόγιο του Αδόλφου Χίτλερ ανασυστήνει μυθοπλαστικά ο Χάρης Βλαβιανός επιχειρώντας να διεισδύσει στα μύχια της αλλόκοτης ψυχοσύνθεσης του αδιάστακτου δικτάτορα

«Δεν μπορεί ένας Φύρερ να μην έχει τουλάχιστον ένα πτυχίο!»

ΓΡΑΦΕΙ Η
ΡΕΝΑ ΜΟΛΧΟ

Ο Χάρης Βλαβιανός δεν χρειάζεται συστάσεις. Γνωστός ποιητής και ιστορικός, στο νέο του βιβλίο συνδυάζει και τις δύο αυτές ιδιότητες. Ως ιστορικός, αναπαριστά με τρόπο συγκλονιστικό τον κόσμο του Χίτλερ και τον πιθανό «διάλογο» του δικτάτορα με τους «θεωρητικούς» του ρατσισμού που συνθέτουν την ιδεολογική βιβλιοθήκη του (Φίχτε, Βάγκνερ, Χένρι Φορντ, Φρίντριχ Νίτσε, Πολ Ντέξτερ, Ντίτριχ Εκκαρτ κ.ά.). Ως δημιουργός, ανασυνθέτει με δεξιοτεχνία τον ψυχισμό του διαβόητου ναζιστή ηγέτη.

Ο Χίτλερ φαίνεται πως κρατούσε ημερολόγιο τη χρονιά που κρατείτο στις φυλακές του Λάντσμπεργκ (Νοέμβριος 1923 - Δεκέμβριος 1924) μετά το πραξικόπημα της μπιραρίας στο Μόναχο. Το γεγονός ότι το ημερολόγιο αυτό χάθηκε επικυρώνει την ποιητική άδεια του συγγραφέα που το ανασυνθέτει Σε non è Vero è Ben trovato. Προσδιορίζοντας το έργο του ως «μυθοπλαστικό ντοκουμέντο» ο Βλαβιανός προλαβαίνει τις ενδεχόμενες ενστάσεις περί γνησιότητας της περιζήτητης ιστορικής πηγής. Τρεις δεκαετίες μετά που ξέσπασε το σκάνδαλο των πλαστών ημερολογίων, η «γνησιότητα» δεν ενδιαφέρει πλέον ως φετίχ αλλά ως πρωτοτυπία της σκέψης και της κρίσης: της ανάλυσης δηλαδή και της σύνθεσης των ιστορικών δεδομένων όπως ανασυγκροτούνται στο βιβλίο.

Ο πειρασμός

Δεν υπάρχει, πιστεύω, αναγνωστικό κοινό ικανό να αντισταθεί στον πειρασμό του «κρυφού», του απαγορευμένου δηλαδή μυστικού που υπόσχεται το βιβλίο να αποκαλύψει, ως προς το ποιόν του ρατσιστή και εγκληματία όλων των εποχών, του Χίτλερ. Ποιους θα μπορούσε κατά κύριο λόγο να ενδιαφέρει το βιβλίο; Πρώτα απ' όλα τους θαυμαστές του - που αφθονούν στην Ελλάδα, εφόσον καταλαμβάνουν το 7% του εκλογικού σώματος -, πολλοί από τους οποίους θα το ξεκοκαλίσουν, προκειμένου να γνωρίσουν το πρότυπό τους και χωρίς να υποψιάζονται ότι διακινδυνεύουν να απομυθοποιήσουν τον θεό τους. Υστερα, όσους θεωρούν ότι η εξομολόγηση του Χίτλερ ίσως αποκαλύψει το μυστικό της σαγήνης του - το πώς δηλαδή κατόρθωσε να παρασύρει τη Γερμανία στην καταστροφή. Και από αυτούς ίσως κάποιοι να δουν τον Χίτλερ του ημερολογίου με συμπάθεια, ως έναν κανονικό άνθρωπο με «πάθη» και «αδυναμίες», και να τον αποδαιμονοποιήσουν.

Ο Βλαβιανός ξεπερνά αυτούς τους σκοπέλους. Με βαθιά γνώση αναπαριστά τη ντροπή του Χίτλερ για την οικογενειακή του προέλευση, τα παιδικά του τραύματα, τους φόβους του για τη φυσική αλλά και την πνευματική του ανεπάρκεια που περιγράφονται άλλωστε και στο βιβλίο του «Ο αγών μου». «Ο πατέρας μου ήταν ένας αχρείος και ο παππούς μου ένας άγνωστος! Όλες οι αγαπημένες γυναίκες της οικογένειάς μου - γιαγιά, μάνα, εξαδέλφη - ήταν υπρέτριες! Με τέτοιο παρελθόν πώς θα εμφανιστώ ενώπιον του λαού μου να διεκδικίσω την ψήφο του; Θα εμπιστευτούν έναν χωριάτη από την Αυστρία με τόσο σκοτεινό και ασήμαντο παρελθόν; (...) Δεν μπορεί ένας Φύρερ να μην έχει τουλάχιστον ένα πτυχίο».

Ο «Μεσσίας»

Παράλληλα, όσο και αν αυτό είναι ή ακούγεται οξύμωρο, προβάλλει το όραμα του ατόμου που παρά τη χαμηλή του αυτοεκτίμηση πίστευε και δίδωνε με πάθος ότι ήταν ο μεσσίας, με αποκλειστική αποστολή να σώσει τη Γερμανία από τους εχθρούς της, δηλαδή από τους Εβραίους και τους κομμουνιστές. Η παραληρητική του αυτή εμμονή που θα αναχθεί σε ιδεολογία δεν

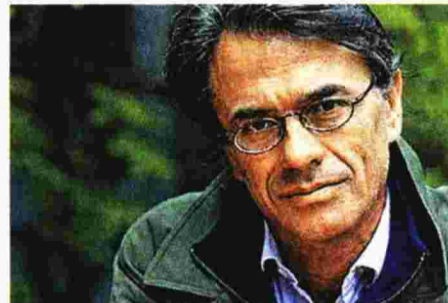
θα τον εγκαταλείψει ποτέ. Ο συγγραφέας τη χρησιμοποιεί με μαεστρία ώστε να υπογραμμίσει τις αναπόφευκτες αντιφάσεις ενός τόσο ρηχού τρόπου σκέψης:

«... Οι Εβραίοι μπορεί κάποτε να ήταν αναγκαίοι στη Γερμανία λόγω της ικανότητάς τους να διαχειρίζονται το κεφάλαιο, αλλά τώρα που οι ίδιοι οι Γερμανοί γνωρίζουν τα μυστικά του χρήματος είναι πλέον περιττοί. (...) Με προβληματίζει μια σκέψη (σ.σ. του Λαγκάρντ, τον οποίο διαβάζει ο Χ.), πως οι Γερμανοί είναι καμωμένοι από κατώτερο υλικό συγκριτικά με τους Εβραίους, οι οποίοι έχουν σκληραγωγηθεί μέσω της ταλμουδικής διδασκαλίας. Εξού και πρέπει να αποφευχθεί η συνύπαρξή μας με δαύτους». Λίγο να σκεφτεί κανείς, διακρίνει την παράνοια του παραπάνω προβληματισμού: εντέλει το ιδανικό για τους Γερμανούς ήταν να αποκτίσουν τις δεξιότητες των Εβραίων, να γίνουν δηλαδή σαν αυτούς που μισούν!

Η χειραγώγηση

Μεγαλύτερο ακόμη ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απόψεις του Χίτλερ περί της χειραγώγησης των ψηφοφόρων, των γυναικών, αλλά και των κομματικών του συντρόφων. Εδώ αποκαλύπτονται οι προσωπικές του βλέψεις - φιλοδοξίες όπως και το πολιτικό σύστημα που προγραμματίζει να επιβάλει προκειμένου να τις πραγματοποιήσει: «... Η μάζα είναι όπως η γυναίκα. Οποιοσ δεν μελετήσει και κατανοήσει τη θηλυκή της φύση δεν θα μπορέσει ποτέ να τη χειραγωγήσει απόλυτα. Η γυναίκα θέλει ψέματα, και όσο μεγαλύτερα είναι τα ψέματα τόσο πιο εύκολα πέφτει στην ερωτική παγίδα του άντρα. Η αλήθεια είναι για τους λίγους. (...) Μέσω της βίας επιταχύνεται η αποδοχή των ιδεών αυτών από τη μάζα, η οποία λόγω νωθρότητας προτιμά να παραμένει προσκολλημένη σε όσα ήδη γνωρίζει. (...) Αν και κακόκεφος έπιασα να διαβάσω τον Δικτάτορα του Καρλ Σμιτ μίπως και συνέλθω λίγο. Αυτή μάλιστα! Σπουδαία μελέτη! (...) Απολαμβάνω κάθε σελίδα - και ας μην καταλαβαίνω όλες τις λεπτομέρειες της βασικής θέσης του συγγραφέα. (...) Εχει απόλυτο δίκιο ο Σμιτ: ένα κράτος για να είναι ισχυρό δεν μπορεί να είναι δέσμιο του Κοινοβουλίου».

Ο Χίτλερ αλιεύει κατά βούληση από τον Σμιτ, με σκοπό να κηρύξει αργότερα τη Γερμανία σε κατάσταση «έκτακτης ανάγκης»: «... Κυρίαρχος είναι αυτός που αποφασίζει πότε υφίσταται "εξαιρέση", πότε υπάρχει "κατάσταση έκτακτης ανάγκης". Η φράση αυτή τα συνοψίζει όλα. Εχει απόλυτο δίκιο ο Σμιτ. Ο δικτάτορας πρέπει να μπορεί να καταργεί τους υφιστάμενους νόμους και να παραβιάζει το Σύνταγμα, αν κατά την κρίση του συντρέχει λόγος, αν υπάρχει έκτακτη ανάγκη - όπως αυτή υπό το βάρος της οποίας συνθλίβεται σήμερα η Γερμανία! Η δημοκρατία είναι παρωχημένο πολίτευμα, για να μην πω ανέφικτο». Φαίνεται ότι αυτά που κατάλαβε ο Χίτλερ από τον Σμιτ δεν είναι παρά μια επιλεκτική και εγωπαθής υπεραπλούστευση από το έργο του περί δικτατορίας. Επισημάνθηκαν μερικά

Ο 59χρονος Χάρης Βλαβιανός διδάσκει Ιστορία και Πολιτική Θεωρία και Δημιουργική Γραφή Ποίησης

μόνο παραδείγματα από τα συστατικά της υπόθεσης Χίτλερ που περιλαμβάνονται στο «Κρυφό ημερολόγιο». Ωστόσο, το πιο άγνωστο αλλά και πολύ σημαντικό κεφάλαιο της υπόθεσης αυτής είναι η στάση των συγχρόνων του δικτάτορα. Με τον θαυμασμό, την ανοχή τους ή την αδιαφορία τους, οι περισσότερες πνευματικές ή πολιτικές προσωπικότητες της εποχής συνέβαλαν όχι μόνο στη νομιμοποίηση αλλά και στην ευρύτερη κοινωνική αποδοχή του αδίστακτου Χίτλερ. Ετσι απέκτησε πιστούς οπαδούς που τον εμπύκωναν σε κάθε ευκαιρία, όπως χαρακτηριστικά αποτυπώνεται στο βιβλίο σε μερικές εγγραφές που υποτίθεται ότι έγραψε ο Χίτλερ κατά τη διάρκεια της δίκης του: «Όταν ολοκλήρωσα την απολογία μου κάποιιο μέσα στην αίθουσα σηκώθηκαν όρθιοι και άρχισαν να χειροκροτούν δυνατά και παρατεταμένα. Ακόμη και ο δικαστής μου χαμογέλασε. Σήμερα έγινα ήρωας στα μάτια των οπαδών μου. Σύντομα θα γίνω ήρωας στα μάτια όλων των Γερμανών. (...) Όταν εμφανιστήκαμε στην έξοδο για να μας μεταφέρουν πίσω στη φυλακή εκατοντάδες κάτοικοι του Μονάχου χειροκροτούσαν με υστερία σχεδόν, φωνάζοντας δυνατά το όνομά μου πάλι και πάλι. (...) Ο διευθυντής των φυλακών και οι δεσμοφύλακες με υποδέχτηκαν σαν να ήμουν ήρωας. Με οδήγησαν στο κελί που είχαν φροντίσει να είναι καθαρό και τακτοποιημένο. Στο γραφείο μου μάλιστα κάποιος είχε τοποθετήσει ένα βάζο με λουλούδια».

Η βραβευμένη από την Ακαδημία Αθηνών Ρένα Μόλχο είναι ιστορικός αφιερωμένη στη μελέτη του ελληνικού εβραϊσμού και ειδικότερα της εβραϊκής κοινότητας της Θεσσαλονίκης

Χάρης Βλαβιανός
ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ

Εκδ. Πατάκης 2016, σελ. 542
Τιμή: 18,80 ευρώ

Επιταγές

Ο θύτης και ο Λούθηρος

Με το «Κρυφό ημερολόγιο» ο Χάρης Βλαβιανός απομακρύνεται από τη συνήθη επιστημονική αφήγηση για να παραδώσει ένα εύληπτο και πειστικό ιστορικό έργο που βασίζεται στην προσεκτική μελέτη των πηγών και τις συμπυκνώνει. Αφηγούμενος την Ιστορία διά στόματος Χίτλερ, του πασίγνωστου σε όλους θύτη, κινεί το ενδιαφέρον και όσων δεν θα διάβαζαν ένα έργο για τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τον αντισημιτισμό και το Ολοκαύτωμα. Στο «Κρυφό ημερολόγιο» όλα αυτά τα εγκλήματα προαναγγέλλονται όπως εντέλει πραγματοποιήθηκαν, και μάλιστα με τη συναίνεση και τη συνεργασία όλων των τάξεων του γερμανικού λαού, και εκτίθενται οι ιδέες που βρίσκονται στη ρίζα τους (όπως για παράδειγμα οι επιταγές του Λούθηρου), καθώς φαίνονται άγνωστες ακόμη. Πώς αλλιώς εξηγείται ότι υπάρχουν ως σήμερα ναζιστές και ναζιστικά κόμματα που δρουν με την επίφαση της νομιμότητας και ειδικότερα σε χώρες όπως η δική μας, που με την Απελευθέρωση υπέγραψαν από κοινού με άλλα ευρωπαϊκά κράτη συμφωνία να μην το επιτρέψουν;